

การพัฒนาสื่อประสมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่อง สิ่งแวดล้อมกับลักษณะการ
ดำเนินชีวิตในภูมิภาคต่าง ๆ ของไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนธรรมาภิบาลวิทยา
THE DEVELOPMENT OF LEARNING BY MULTIMEDIA TO PROMOTE SELF-DIRECTED
LEARNING ON ENVIRONMENT AND LIFESTYLE IN DIFFERENT REGIONS OF
THAILAND FOR STUDENT IN PRATOM SUKSA 5 THANARATWITTAYA SCHOOL

ขวัญหทัย ธรรมเสนา *

Khwanhathai Thummasena

อนงค์ศิริ วิชาลัย *

Anongsiri Vichalai

วารุณี โพธิาสินธุ์ *

Varunee Pothasin

Corresponding Author E-mail: khwan.hathai288@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสร้างและพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้สื่อประสม เรื่อง สิ่งแวดล้อมกับลักษณะการดำเนินชีวิตในภูมิภาคต่าง ๆ ของไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนธรรมาภิบาลวิทยา จังหวัดลำพูน ให้มีประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์มาตรฐาน E1/E2 เท่ากับ 80/80 และ 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและ หลังเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้สื่อประสม เรื่อง สิ่งแวดล้อมกับลักษณะการดำเนินชีวิตในภูมิภาคต่าง ๆ ของไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนธรรมาภิบาลวิทยา จังหวัดลำพูน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนธรรมาภิบาล วิทยา จังหวัดลำพูน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 ซึ่งได้มาด้วยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 18 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้สื่อประสม จำนวน 6 แผน การเรียนรู้ด้วยตนเอง และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ เป็นแบบทดสอบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความสอดคล้อง

ผลการวิจัยพบว่า

1. ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้สื่อประสมมีประสิทธิภาพ เท่ากับ 86.84/84.44 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้สื่อประสม มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน เท่ากับ 7.05 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.67 และผลการทดสอบหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 16.88 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.92 สูง กว่าคะแนนเฉลี่ยของการทดสอบก่อนเรียนเท่ากับ 9.83

คำสำคัญ: แผนการจัดการเรียนรู้, การพัฒนาสื่อประสม, การเรียนรู้ด้วยตนเอง

* คณะสังคมศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่

Faculty of Social Sciences and Liberal Arts North-Chiang Mai University

ABSTRACT

The objectives of this research were: 1) create and develop lesson plan using multimedia materials on the environment and lifestyle in different regions of Thailand, in Social Studies, Religion and Culture Department for Pratom Suksa 5, Thanarat Wittaya School, Lamphun Province to reach the effectiveness standard of E1/E2 at 80/80 and 2) the pre-learning and post-learning achievement with the multimedia lesson plans on the environment and lifestyle in different regions of Thailand, in Social Studies, Religion and Culture Department for Pratom Suksa 5, Thanarat Wittaya School. The samples were Pratom Suksa 5 students in Thanarat Wittaya School during the second semester in the academic year 2021, which were selected by using Purposive Sampling, 1 classroom with 18 students. The tools were 6 multimedia lesson plans, self-learning and learning achievement test. It was a 4 multiple choice test with 20 questions. The result was analyzed by the statistical methods of percentage, mean, standard deviation and the Index of Objective Congruence (IOC).

The results of this research found that:

1. The efficiency of multimedia lesson plans was at 81.69/80.63, which reached the standard at 80/80.
2. The results of data analysis to compare pre-learning and post-learning achievement after using the multimedia lesson plans, has a pre-learning average score of 7.05, a standard deviation of 1.67, and the post-learning test result has an average score of 16.88, a standard deviation of 0.92, higher than the pre-learning test average score of 9.83.

Keywords: Lesson plan, Multimedia material development, Self-study

บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายเกี่ยวกับปฏิรูปการศึกษา โดยมีเป้าหมายสูงสุดคือการยกระดับคุณภาพและเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้แก่เด็กและเยาวชน เพื่อให้สอดคล้องกับสถานะของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและความเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีในยุคปัจจุบัน ซึ่งแนวทางของการปฏิรูปการศึกษาดังกล่าวมีจุดมุ่งหมาย เพื่อพัฒนาเด็กให้เป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข ดำรงรักษาความเป็นไทยและรู้เท่าทันกับสถานการณ์ของโลก ดังนั้นการพัฒนา ยังคงเน้นคนเป็นศูนย์กลางหรือจุดหมายหลักของการพัฒนา มุ่งพัฒนาคนที่สมดุลทั้งด้านร่างกาย จิตใจและสังคม ให้คนไทยมีคุณลักษณะมองกว้าง คิดไกล ใฝ่ดี มีวินัยในตนเอง มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในยุคปัจจุบันซึ่งสอดคล้องกับการจัดการศึกษาให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามความมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 โดยการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า นักเรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้พัฒนาตนเองได้และถือว่านักเรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้นักเรียนสามารถพัฒนาเต็มตามศักยภาพอย่างเป็นธรรมชาติและมุ่งเน้นความสำคัญทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ คุณธรรมและจริยธรรม นอกจากนี้ยังส่งเสริมสนับสนุนให้

ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ ครูจึงจำเป็นต้องเปลี่ยนแนวคิดและพฤติกรรมการสอนจากเดิม ที่เชื่อว่าจะต้องสอน (บอก อธิบาย บรรยาย ปฏิบัติตามคำสั่ง ฯลฯ) มาเป็นการเรียนรู้โดยผู้เรียนเองครูผู้สอนเป็นเพียงผู้เตรียมสถานการณ์ วัสดุอุปกรณ์ ช่วยแก้ปัญหาระหว่างเรียน ตลอดจนการกระตุ้นหรือเสริมแรง เพื่อให้ผู้เรียนตระหนักเห็นความสำคัญของการศึกษาหาความรู้ และกระบวนการเรียนรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560, น. 12) ด้วยเหตุนี้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) จึงได้กำหนดให้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเป็นหนึ่งในกลุ่มสาระการเรียนรู้ในจำนวน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้จัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพราะเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีความสำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ การดำรงชีวิตของมนุษย์ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคลและการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เข้าใจถึงการพัฒนา เปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่าง ๆ เกิดความเข้าใจในตนเอง และผู้อื่น มีความอดทน อดกลั้น ยอมรับในความแตกต่างและมีคุณธรรม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติและสังคมโลก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560, น. 56)

เมื่อหลักคิดของหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเปลี่ยนแปลงไปจากหลักสูตรเดิม จึงพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ค่อนข้างต่ำเรื่อยมา ปัญหาพฤติกรรมของนักเรียน ตลอดจนปัญหาสังคมที่ประเทศไทยกำลังประสบอยู่ ขณะที่นักวิชาการด้านการเรียนการสอนสังคมศึกษากับคาดหวังให้การเรียนการสอนสังคมศึกษาตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงด้านสภาพทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม และในปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม พบปัญหาด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนยังไม่บรรลุเป้าหมายที่พึงประสงค์ การเรียนรู้โดยการท่องจำเนื้อหาจากหนังสือเรียนไม่สามารถทำให้ผู้เรียนเผชิญและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบันได้ โดยเฉพาะในสาระภูมิศาสตร์เนื่องจากครูและนักเรียนต่างมองภาพสาระภูมิศาสตร์ว่าเป็นสาระที่เน้นการบรรยาย จดจำ เน้นการถ่ายทอดเนื้อหาเป็นหลัก และสื่อการสอนไม่หลากหลาย ทำให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน ไม่มีความกระตือรือร้น ไม่สนใจใฝ่เรียนรู้เท่าที่ควร ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำ (นฤมล ขำกัญ, 2553) สอดคล้องกับผลการทดสอบนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของโรงเรียนธรรมรัตน์วิทยา จังหวัดลำพูน ที่พบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง สิ่งแวดล้อมกับลักษณะการดำเนินชีวิตในภูมิภาคต่าง ๆ ของไทยอยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุงทั้ง ๆ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวของผู้เรียนและมีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตประจำวันของนักเรียน การที่ยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้นนั้น สุรชาติ สังข์รุ่ง (2562) ได้กล่าวไว้ว่าครูจะต้องเปลี่ยนแปลงบทบาทจากการเป็นผู้ชี้แนะ ผู้ถ่ายทอดความรู้ไปเป็น ผู้ช่วยเหลือ ส่งเสริม

สนับสนุนนักเรียนให้มีการแสวงหาความรู้จากสื่อและแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ จัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อและกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อให้นักเรียนเกิดความสนใจ อยากเรียนอยากรู้ รู้จักคิด รู้จักแสวงหาความรู้ ให้ผู้เรียนได้ลงมือกระทำด้วยตนเอง ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2551) ได้กล่าวการใช้สื่อการเรียนการสอนหลายชนิด ในการสอนแต่ละคาบโดยให้สัมพันธ์กัน เป็นไปอย่างมีระบบในรูปของสื่อประสมจะเป็นผลดีกว่าการใช้สื่ออย่างใดอย่างหนึ่งเพียงอย่างเดียว ซึ่งกาญจนา ไชยพันธุ์ (2549) ได้กล่าวไว้ว่า สื่อประสมเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นเพื่อตอบสนองการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สามารถนำไปปฏิบัติโดยเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางการเรียนและได้ลงมือปฏิบัติจริงทุกขั้นตอน ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา สังคมและอารมณ์ และนอกจากนี้การพัฒนาทักษะสำคัญ โดยเฉพาะการใช้กระบวนการกลุ่ม ที่จะทำให้นักเรียนได้ฝึกทักษะในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นมี วิจารณ์ญาณในการคิด การตัดสินใจแก้ปัญหาต่าง ๆ การวิเคราะห์วิจารณ์ และการช่วยเหลือสมาชิกภายในกลุ่มในการพัฒนาตนเองให้ดีขึ้น การจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาในปัจจุบันได้มีการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่หลากหลาย ซึ่งมีผลให้ทั้งครูและผู้เรียนต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนการสอน กล่าวคือ ในการจัดการเรียนการสอน ควรเปิดโอกาสให้เด็กได้สัมผัสหรือสำรวจสิ่งแวดล้อมให้มากที่สุด กระตุ้นให้ผู้เรียนค้นหาคำตอบจากสื่อรูปธรรม จากกิจกรรมที่เน้นการเรียนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ ผู้เรียนสามารถสรุปความรู้ได้จากการกระตุ้นคำถามจากครูผู้สอน หรือค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง สื่อประสมก็เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้สร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่เหมาะสมอีกรูปแบบหนึ่งที่ผู้สอนควรนำมาใช้ สอดคล้องกับ บุญเกื้อ ควรหาเวช (2543) กล่าวว่า ในปัจจุบันสื่อการสอนที่สามารถตอบสนองต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ได้ดี คือ สื่อประสม เพราะเป็นสื่อที่มีความสมบูรณ์ในทั้งด้านภาพ วิดีทัศน์ และแบบฝึก ส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามศักยภาพ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้นและจากการศึกษาแนวคิดของนักการศึกษาหลายท่านจะเห็นได้ว่าสื่อประสมเป็นสื่อการเรียนรู้อันมีคุณค่า นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียน มีโอกาสทราบคำติชม ทำให้มีความภูมิใจในความสำเร็จ นอกจากนี้ยังนักเรียนยังมีโอกาสได้เรียนรู้ไปทีละน้อยตามลำดับขั้น ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้สื่อประสม ในสาระภูมิศาสตร์ เรื่องสิ่งแวดล้อมกับลักษณะการดำเนินชีวิตในภูมิภาคต่าง ๆ ของสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เพื่อปรับเปลี่ยนแนวการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยจัดประสบการณ์ให้นักเรียนได้เรียนรู้จากแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้สื่อประสม และกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยมุ่งให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง ฝึกการทำงานเป็นกลุ่ม เปิดโอกาสให้คนเก่งและคนไม่เก่งได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ให้นักเรียนได้ฝึกฝนการแสดงความคิดเห็นและสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม อันจะเป็นแนวทางในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม

ศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมให้มีประสิทธิภาพ และส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมสูงขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างและพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้สื่อประสม เรื่อง สิ่งแวดล้อมกับลักษณะการดำเนินชีวิตในภูมิภาคต่าง ๆ ของไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนธนรัตน์วิทยา จังหวัดลำพูน ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน E1/E2 ไม่ต่ำกว่า 80/80

2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้สื่อประสม เรื่อง สิ่งแวดล้อมกับลักษณะการดำเนินชีวิตในภูมิภาคต่าง ๆ ของไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนธนรัตน์วิทยา จังหวัดลำพูน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. แบบแผนที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาค้นคว้าโดยใช้แบบแผนการทดลองกลุ่มเดียว มีการวัดผลก่อนและหลังการทดลอง (มาเรียม นิลพันธุ์, 2553, น. 157) ซึ่งเป็นรูปแบบวิธีการศึกษาค้นคว้าเดียวสำหรับทดลองกับกลุ่มทดลองเพียงกลุ่มเดียว แล้วเก็บข้อมูลโดยการทดสอบก่อนและหลังการเรียนซึ่งมีลักษณะเดียวกับรูปแบบการศึกษา ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงแบบแผนการวิจัยแบบทดสอบก่อนและหลังเรียนกับกลุ่มเดียว

กลุ่ม	Pre-test	วิธีสอน	Post-test
E	O ₁	X	O ₂

E แทน กลุ่มเป้าหมาย (ตัวอย่าง)

O₁ แทน การสอบก่อนที่จะจัดการทดลอง (Pre-test)

X แทน การจัดกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้สื่อประสม

O₂ แทน การสอบหลังจากจัดกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้สื่อประสม

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนธนรัตน์วิทยา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 มีทั้งหมด 2 ห้องเรียน จำนวน 38 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนธนรัตน์วิทยา จังหวัดลำพูน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 ซึ่งได้มาด้วยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 18 คน เนื่องจากเป็นห้องเรียนที่นักเรียนมีระดับผลการ

เรียนอยู่ในระดับอ่อน ปานกลาง และสูงคละกัน มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้สอนขณะจัดกิจกรรมการเรียน การสอน และเพื่อนร่วมชั้นเรียน นักเรียนมีความกล้าแสดงออก สามารถทำงานเป็นกลุ่มได้เป็นอย่างดี ดี นอกจากนี้นักเรียนในห้องนี้ส่วนใหญ่ยังมีทักษะเบื้องต้นในการสืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 เครื่องมือที่เป็นนวัตกรรม ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการ เรียนรู้สังคมศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 เรื่อง สิ่งแวดล้อมกับลักษณะการดำเนินชีวิตในภูมิภาคต่าง ๆ ของไทยจำนวน 6 แผน ใช้เวลา จัดการการเรียนรู้ รวม 10 ชั่วโมง 2) สื่อประสมที่ใช้ประกอบแผนการจัดการเรียนรู้เรื่อง สิ่งแวดล้อมกับลักษณะการดำเนินชีวิตในภูมิภาคต่าง ๆ ของไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม ศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 6 แผน 3) การเรียนรู้ด้วยตัวเองของผู้เรียน เป็นการ เรียนรู้ที่ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องบอกจากคิอวาร์ โค้ด สำหรับแสดง URL ของเว็บไซต์ที่เป็นแหล่งข้อมูลความรู้เกี่ยวกับ เรื่อง สิ่งแวดล้อมกับลักษณะการดำเนิน ชีวิตในภูมิภาคต่าง ๆ ของไทย ที่อยู่ในแผนการจัดการเรียนรู้ และจากแหล่งต่าง ๆ

ตารางที่ 2 แสดงแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้สื่อประสมสื่อ และสื่อประสมที่ใช้ ประกอบแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สิ่งแวดล้อมกับลักษณะการดำเนินชีวิตในภูมิภาคต่าง ๆ ของไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

แผน ที่	เรื่อง	เวลา (ชั่วโมง)	สื่อ
1	สภาพแวดล้อมทางกายภาพที่มีอิทธิพลต่อการตั้งถิ่น ฐานของประชากร	1	E-book
2	สภาพแวดล้อมทางกายภาพที่มีอิทธิพลต่อการย้ายถิ่น ฐานของประชากร	1	E-book
3	อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติต่อการ สร้างสรรค์วัฒนธรรมในภูมิภาคต่าง ๆ	2	E-book
4	ผลที่เกิดจากการรักษาสภาพแวดล้อม	2	Power point
5	ผลกระทบที่เกิดจากการทำลายสภาพแวดล้อม	2	Power point
6	แนวทางการอนุรักษ์และรักษาสภาพแวดล้อมในภูมิภาค	2	Power point
รวม		10	

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 20 ข้อ 20 คะแนนเป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก โดยผู้ศึกษา เป็นผู้สร้างขึ้นใช้สำหรับทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ซึ่งเป็นแบบทดสอบชุดเดียวกันแต่ได้ ทำการสลับข้อและตัวเลือก

โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีการตรวจสอบคุณภาพโดยมีผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ตามค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC พบว่ามีความเหมาะสมในการพัฒนาผู้เรียนอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.70 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.16

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สิ่งแวดล้อมกับลักษณะการดำเนินชีวิตในภูมิภาคต่าง ๆ ของไทย เป็นข้อสอบแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก ทั้งหมด 20 ข้อ 20 คะแนน เพื่อเก็บคะแนนก่อนเรียนกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างแล้วบันทึกผลการสอบก่อนเรียนไว้

4.2 ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 6 แผน ในช่วงที่จัดการเรียนการสอนเป็นเวลา 10 ชั่วโมงภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564

4.3 ทำการทดสอบหลังเรียน (Post-test) ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สิ่งแวดล้อมกับลักษณะการดำเนินชีวิตในภูมิภาคต่าง ๆ ของไทย เป็นข้อสอบแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก ทั้งหมด 20 ข้อ 20 คะแนน เป็นแบบทดสอบชุดเดียวกับแบบทดสอบก่อนเรียนแต่ได้ทำการสลับข้อและสลับตัวเลือก

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.2 สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบเครื่องมือของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้สื่อประสม ได้แก่ ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC และการหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้สื่อประสมใช้เกณฑ์ E1/E2

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสร้างและพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้สื่อประสม เรื่อง สิ่งแวดล้อมกับลักษณะการดำเนินชีวิตในภูมิภาคต่าง ๆ ของไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนธรรดัตตวิทยา ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน E1/E2 เท่ากับ 80/80 1) ผลการสร้างและประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้สื่อประสม โดยผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน แสดงผลดังตาราง

ตารางที่ 3 แสดงผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้สื่อประสม เรื่อง สิ่งแวดล้อมกับลักษณะการดำเนินชีวิตในภูมิภาคต่าง ๆ ของไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนธรรดัตตวิทยา จังหวัดลำพูน

ที่	เรื่องที่ประเมิน	ระดับความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน		ระดับความเหมาะสม
		$\bar{X}$	S.D.	
1	ด้านวัตถุประสงค์	4.89	0.19	มากที่สุด
2	ด้านเนื้อหา	4.83	0.29	มากที่สุด

3	ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	4.44	0.38	มาก
4	ด้านสื่อการสอน	4.50	0.00	มาก
5	ด้านการวัดผลประเมินผล	5.00	0.00	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม		4.70	0.16	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่าการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อประสม เรื่อง สิ่งแวดล้อมกับลักษณะการดำเนินชีวิตในภูมิภาคต่าง ๆ ของไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนธนรัตน์วิทยา จังหวัดลำพูน ผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านพบว่ามีความเหมาะสมในการพัฒนาผู้เรียน อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.70 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.16

ตารางที่ 4 แสดงข้อมูลเพื่อศึกษาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้สื่อประสม เรื่อง สิ่งแวดล้อมกับลักษณะการดำเนินชีวิตในภูมิภาคต่าง ๆ ของไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

แผนการจัดการเรียนรู้ที่	คะแนนระหว่างเรียน			คะแนนทดสอบหลังเรียน		
	จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้	จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้
1	18	486	422	18	360	304
2	18	1,026	917			
3	18	1,530	1,376			
4	18	1,170	1,055			
5	18	1,260	915			
6	18	1,314	1,208			
รวม		6,786	5,893			
E_1/E_2			$E_1 = 86.84$	$E_2 = 84.44$		

จากตารางที่ 4 พบว่าคะแนนระหว่างเรียนมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 86.84 และคะแนนทดสอบหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 84.44 แสดงว่าแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้สื่อประสม เรื่อง สิ่งแวดล้อมกับลักษณะการดำเนินชีวิตในภูมิภาคต่าง ๆ ของไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพ 86.84/84.44 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้สื่อประสม เรื่อง สิ่งแวดล้อมกับลักษณะการดำเนินชีวิตในภูมิภาคต่าง ๆ ของไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนธนรัตน์วิทยา

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้สื่อประสม ของไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนธนรัตน์วิทยา จังหวัดลำพูน จำนวน 18 คน

การทดสอบ	N	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ก่อนเรียน	18	20	7.05	1.67
หลังเรียน	18	20	16.88	0.92

จากตารางที่ 5 พบว่าคะแนนก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7.05 คะแนนหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 16.88 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานก่อนเรียนเท่ากับ 1.67 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานหลังเรียนเท่ากับ 0.92 โดยภาพรวมพบว่า ค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนเท่ากับ 9.83

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสร้างและพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้สื่อประสม เรื่อง สิ่งแวดล้อมกับลักษณะการดำเนินชีวิตในภูมิภาคต่าง ๆ ของไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนธนรัตน์วิทยา ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน E1/E2 ไม่ต่ำกว่า 80/80

1.1 ผลการสร้างและประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้สื่อประสม เรื่อง สิ่งแวดล้อมกับลักษณะการดำเนินชีวิตในภูมิภาคต่าง ๆ ของไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญทางด้านการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา 3 ท่าน ได้ค่าความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.70 ซึ่งอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้ ทั้งนี้ผู้ศึกษาได้จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้โดยวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ และเลือกวิธีการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา โดยแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ได้เลือกใช้สื่อประสมประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลากหลาย ได้แก่ หนังสือเรียน สังคมศึกษาฯ ป.5 หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) ข่าว ภาพและบทความจากหนังสือพิมพ์ ห้องสมุด แหล่งสารสนเทศข้อมูลวิดีโอช่วยสอน (VIA) และใช้เทคนิคการสอน เช่น วิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (Inquiry method: 5E) เป็นต้น นอกจากนี้แผนการจัดการเรียนรู้มีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้ ออกแบบแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ยึดหลักการสอนที่เรียงลำดับจากความสามารถพื้นฐานของนักเรียนที่ทำจัดพิมพ์เนื้อหาและจัดทำสื่อประกอบแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตรวจทานความถูกต้องและแก้ไขนำไปหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ผู้ศึกษาได้นำเครื่องมือสร้างเสร็จแล้วนำไป

ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระตรวจและให้ความเห็นชอบจากนั้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านพิจารณาความสอดคล้องถูกต้องของหลักการโครงสร้างของสื่อเนื้อหาและรูปแบบของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้สื่อประสม เรื่อง สิ่งแวดล้อมกับลักษณะการดำเนินชีวิตในภูมิภาคต่าง ๆ ของไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากนั้นนำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ให้ถูกต้องเหมาะสมตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้สื่อประสม เรื่อง สิ่งแวดล้อมกับลักษณะการดำเนินชีวิตในภูมิภาคต่าง ๆ ของไทย จึงมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้จัดการเรียนรู้

1.2 การวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของกระบวนการ (E1) และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E2) ของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้สื่อประสม เรื่อง สิ่งแวดล้อมกับลักษณะการดำเนินชีวิตในภูมิภาคต่าง ๆ ของไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่าแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้สื่อประสม เรื่อง สิ่งแวดล้อมกับลักษณะการดำเนินชีวิตในภูมิภาคต่าง ๆ ของไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่นำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 18 คน มีประสิทธิภาพ E1/E2 เท่ากับ 86.84/84.44 ซึ่งเป็นเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ ผู้ศึกษาได้นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้สื่อประสม เรื่อง สิ่งแวดล้อมกับลักษณะการดำเนินชีวิตในภูมิภาคต่าง ๆ ของไทย ไปหาค่าประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้การทดลองแบบหนึ่งต่อหนึ่ง (1:1) คือการทดลองสอนกับผู้เรียน 3 คนใช้ผู้เรียนที่มีทักษะการเรียนรู้สูงปานกลางและน้อยคัดเลือกมาจากห้องเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในระดับชั้นเดียวกันจากนั้นจึงได้ดำเนินการทดสอบหลังเรียน เพื่อนำผลการทดสอบที่ได้มาหาประสิทธิภาพพบว่ามีความประสิทธิภาพระหว่างเรียนอยู่ที่ 73.83 และหลังเรียนอยู่ที่ 70.00 แล้วจึงได้นำผลการทดสอบมาพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ให้ดีขึ้นนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้สื่อประสม เรื่อง สิ่งแวดล้อมกับลักษณะการดำเนินชีวิตในภูมิภาคต่าง ๆ ของไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่พัฒนาแล้วไปทดลองสอนกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 8 คนจากห้องเรียนในระดับชั้นเดียวกันที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง พบว่า มีความประสิทธิภาพระหว่างเรียนอยู่ที่ 81.69 และหลังเรียนอยู่ที่ 80.63 จากนั้นนำมาเก็บข้อมูลพัฒนาและปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ให้สมบูรณ์นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สมบูรณ์แล้วไปใช้ในการวิจัยกลุ่มตัวอย่างตามลำดับในการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้สื่อประสม เรื่อง สิ่งแวดล้อมกับลักษณะการดำเนินชีวิตในภูมิภาคต่าง ๆ ของไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ดังนั้นสรุปได้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้วางแผนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพของ กฤษฎา บุญหมื่น (2555) ที่กล่าวว่าแผนการจัดการเรียนรู้ เป็นคู่มือในการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามที่กำหนด เป็นคู่มือจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นคู่มืออธิบายรายละเอียดแนวคิดและขั้นตอนการวัดผลประเมินผล เป็นเครื่องชี้วัดประสิทธิภาพและข้อบกพร่องในการจัดการเรียนรู้และเป็นหลักฐานในการปฏิบัติการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบมีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนั้นยังพบว่าประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ได้สอดคล้องกับ

งานวิจัยของ สุวารี ไวยวุฒินันท์ และคณะ (2556) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความคงทนในการเรียนรู้ เรื่องการส่งเสริมสุขภาพปากและฟันของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้สื่อประสมโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องการส่งเสริมสุขภาพปากและฟันของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้สื่อประสม ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อศึกษาความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และเพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 โรงเรียนหนองอ้อวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7 จำนวน 20 คนได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test (Dependent samples) ผลการวิจัยพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.50/86.67 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีความคงทนในการเรียนรู้ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด จึงกล่าวสรุปได้ว่าการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมีผลต่อการจัดการเรียนรู้ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนจริง

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้สื่อประสม เรื่อง สิ่งแวดล้อมกับลักษณะการดำเนินชีวิตในภูมิภาคต่าง ๆ ของไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาฯ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนธนรัตน์วิทยา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้สื่อประสม เรื่อง สิ่งแวดล้อมกับลักษณะการดำเนินชีวิตในภูมิภาคต่าง ๆ ของไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า ผลการทดสอบก่อนเรียน โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้สื่อประสม เรื่อง สิ่งแวดล้อมกับลักษณะการดำเนินชีวิตในภูมิภาคต่าง ๆ ของไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 7.05 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.67 และผลการทดสอบหลังเรียน มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 16.88 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.92 สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของการทดสอบก่อนเรียนเท่ากับ 9.83 ทั้งนี้ เนื่องจากผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้เมื่อได้เรียนรู้จากผู้สอนและผ่านสื่อประสมที่หลากหลายที่ผู้สอนนำมาใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นความสำเร็จที่มาจากการนำสื่อเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนช่วยให้ผู้เรียน ได้รับประสบการณ์การเรียนรู้อย่างถูกต้องจึงเกิดความเข้าใจสามารถวิเคราะห์สถานการณ์และนำสาระความรู้ที่เรียนไปแล้วได้มากขึ้น จึงส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนมากกว่าก่อนเรียน สอดคล้องกับผลการวิจัย

ของ เรมิกา กุลาตี (2558) ได้ศึกษาการใช้การสอนด้วยสื่อประสมของเพื่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่พบว่า นักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษผ่านเกณฑ์ที่กำหนด และความรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษหลังใช้การสอนด้วยสื่อประสมพบว่านักเรียนมีคะแนนความรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษผ่านเกณฑ์ที่กำหนด นอกจากนั้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สาเกต ทองเที่ยง (2557) ได้ศึกษาการใช้วิธีสอนด้วยสื่อประสมร่วมกับหนังสือเล่มใหญ่ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการตอบคำถาม วิชา สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมของนักเรียนโรงเรียนนานาชาติ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า นักเรียนสามารถตอบคำถามได้ถูกต้องมากขึ้นหลังได้รับการสอนด้วยวิธีสอนด้วยสื่อประสมร่วมกับหนังสือเล่มใหญ่ จากระดับผ่านเป็นระดับดีและนักเรียนมีความสามารถในการตอบคำถามเพิ่มขึ้นหลังได้รับการสอนด้วยวิธีสอนด้วยสื่อประสมร่วมกับหนังสือเล่มใหญ่ จากระดับพอใช้เป็นระดับดีเยี่ยมและ สอดคล้องกับงานวิจัยของ รำไพ ดีแสน (2553) ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะการคิดโดยวิธีสอนแบบมุ่งประสบการณ์โดยใช้สื่อประสม สำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอนุบาลเพ็ญประชานุกูล ผลการวิจัยพบว่าทักษะการคิดของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 20 แผน ใช้สื่อประสม จำนวน 14 ชุด และแบบทดสอบทักษะการคิด จำนวน 20 ข้อ ในระยะเวลา 20 วัน นักเรียนมีทักษะการคิดโดยรวมคิดเป็นร้อยละ 90 มีทักษะการคิดอยู่ในระดับดีมาก Ausubel (1963) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการเพิ่มความคล่องแคล่วในการอ่านออกเสียงของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 3-5 ด้วยวิธีการสอนโดยใช้สื่อประสมโดยนักเรียนเหล่านี้ใช้เวลา 15 นาทีต่อวันในการรับการสอนออกเสียงจากอาจารย์และได้รับการประเมินทุก ๆ 15 วันผลการศึกษาพบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สามารถอ่านได้ดีขึ้นโดยเฉลี่ยสามารถอ่านได้ 16 คำต่อนาที นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สามารถอ่านได้ดีขึ้นโดยเฉลี่ยสามารถอ่านได้ 25 คำต่อนาที และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สามารถอ่านได้ดีขึ้นโดยเฉลี่ยสามารถอ่านได้ 22 คำต่อนาทีและ Tuckman (1978) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิผลของการสอนโดยใช้สื่อประสมเพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านของนักเรียนประถมศึกษาว่ามีผลในเชิงบวกต่อทักษะการอ่านพื้นฐานของนักเรียนหรือไม่ ผลการศึกษาพบว่า การสอนโดยใช้สื่อประสมมีผลในเชิงบวกต่อทักษะพื้นฐานการอ่านของนักเรียน

จึงกล่าวสรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้สื่อประสม เรื่อง สิ่งแวดล้อมกับลักษณะการดำเนินชีวิตในภูมิภาคต่าง ๆ ของไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนธนรัตน์วิทยา ที่ได้สร้างตามหลักการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี ใช้สื่อประสมเป็นสื่อประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และได้นำไปหาคุณภาพของเครื่องมือตามขั้นตอนของการศึกษาค้นคว้าสามารถนำมาประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และช่วยพัฒนาให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโดยมีคะแนนหลังเรียนเพิ่มขึ้นมากกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน เป็นผลเนื่องมาจากความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้สื่อประสมที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 และสื่อ

ประสมเป็นสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย ผู้เรียนได้รับความรู้ ความเข้าใจมีประสบการณ์เพิ่มขึ้น จึงช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้แก่ผู้เรียนได้จริง

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

การพัฒนาสื่อประสมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นอีกหนึ่งแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อปรับเปลี่ยนแนวการจัดการจัดการการเรียนรู้โดยจัดประสบการณ์ให้นักเรียนได้เรียนรู้จากแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้สื่อประสม และกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยมุ่งให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง ฝึกการทำงานเป็นกลุ่ม เปิดโอกาสให้คนเก่งและคนไม่เก่งได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ให้นักเรียนได้ฝึกฝนการแสดงความคิดเห็นและสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม อันจะเป็นแนวทางในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมให้มีประสิทธิภาพ และส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมสูงที่สูงขึ้นและจากการวิจัยในครั้งนี้กล่าวได้ว่าการมีแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้สื่อประสมที่หลากหลายและน่าสนใจ ตลอดจนการเรียนรู้ด้วยตนเองนั้นส่งผลต่อประสิทธิภาพการเรียนรู้ของนักเรียนได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอในการนำสื่อประสมไปใช้

1.1 การเลือกลักษณะ เนื้อหาที่ใช้สื่อประสม ที่นำมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญควรคำนึงถึงความเหมาะสมของ เพศ วัย และระดับความสามารถในการเรียนของนักเรียนด้วย หากเนื้อหาใดที่นักเรียนสนใจ นักเรียนจะเกิดความกระตือรือร้นการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น

1.2. ในระหว่างดำเนินการจัดกิจกรรม ครูควรสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีความสามารถแตกต่างกัน นักเรียนอาจจะใช้เวลาในการทำกิจกรรมไม่เท่ากัน อาจจะไม่เข้าใจหรือเกิดการเรียนรู้ช้าหรือต้องการความช่วยเหลือ ครูควรใช้เทคนิคเสริมแรงกระตุ้นให้นักเรียนสนใจหรืออธิบายให้เข้าใจชัดเจนอีกครั้ง

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาครั้งต่อไป

2.1. ควรมีการนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้สื่อประสม เรื่อง สิ่งแวดล้อมกับลักษณะการดำเนินชีวิตในภูมิภาคต่าง ๆ ของไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นชุดนี้ไปทดลองใช้กับนักเรียนโรงเรียนอื่น เพื่อจะได้ข้อสรุปผลการวิจัยที่กว้างขวางมากขึ้น และมีการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้สื่อประสมในเรื่องอื่น ในหน่วยการเรียนรู้อื่นหรือระดับชั้นอื่น ๆ ต่อไป

2.2. ควรมีการศึกษาความคงทนของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้สื่อประสม ในโอกาสต่อไป

แหล่งอ้างอิง

- กฤษดา บุญหมื่น. (2555). การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้. เจริญวิทย์การพิมพ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560). โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กาญจนา ไชยพันธุ์. (2549). กระบวนการกลุ่ม. โอเดียนสโตร์.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2551). นวัตกรรมการศึกษา. ธรรมมลการพิมพ์.
- นฤมล ชำกัญญ. (2553). ปัจจัยที่ส่งผลต่อปัญหาการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ]. Srinakharinwirot University Institutional Repository. <https://ir.swu.ac.th/jspui/handle/123456789/921>
- บุญเกื้อ ควรหาเวช. (2543). นวัตกรรมการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 5). ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มาเรียม นิลพันธ์. (2553). วิธีวิจัยทางการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 5). มหาวิทยาลัยศิลปากร
- เมธิกา กุลาคี. (2558). การใช้การสอนแบบโฟนิกส์เพื่อพัฒนาการออกเสียงภาษาอังกฤษและความรู้คำศัพท์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่]. CMU Intellectual Repository. <https://cmudc.library.cmu.ac.th/frontend/Info/item/dc:123789>
- จำเริญ ดีแสน. (2553). การพัฒนาทักษะการอ่านโดยวิธีสอนแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษาสำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอนุบาลเพ็ญประชานุกูล [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สาเกต ทองเที่ยง. (2557). การใช้วิธีสอนด้วยสื่อประสมร่วมกับหนังสือเล่มใหญ่ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการตอบคำถาม วิชา สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนโรงเรียนนานาชาติ [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่]. CMU Intellectual Repository. <https://cmudc.library.cmu.ac.th/frontend/Info/item/dc:122370>
- สุรชาติ สังข์รุ่ง. (2542). ผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพ. *ปฏิรูปการศึกษา*, 1(5), 8-9.
- สุวารี ไวยวุฒินันท์, กระพัน ศรีงาน, และโกวิท วัชรินทรางกูร. (2556). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการเรียนรู้ เรื่องการส่งเสริมสุขภาพปากและฟัน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้สื่อประสม. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 5(1), 142-172. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/bruj/article/view/75583>
- Ausubel, D. P. (1963). *The psychology of meaningful verbal learning*. Grune & Stratton.
- Tuckman, B.W. (1978). *Conducting Educational Research*. Harcourt.